

Frederik Willem IV van Pruisen: Berlijn, 15 oktober 1795 - Potsdam, 2 januari 1861

Frederik Willem IV (Duits: Friedrich Wilhelm IV. von Preußen), de oudste zoon en opvolger van Frederik Willem III van Pruisen, heerste als koning van Pruisen van 1840 tot 1861. Hij was in personele unie ook de soevereine vorst van het Vorstendom Neuchâtel (1840-1857).

Koning van Pruisen

Periode: 1840-1861

Voorganger: Frederik Willem III

Opvolger: Wilhelm I

Frederik Willem werd in 1795 geboren als oudste zoon van kroonprins Frederik Willem (1770-1840), die twee jaar later als Frederik Willem III de troon besteeg, en van de beroemde prinses Louise (1776-1810), een dochter van groothertog Karel II van Mecklenburg-Strelitz.

Frederik Willem III

Louise van Mecklenburg-Strelitz

Nadat hij in 1813 en 1814 de meeste belangrijke veldslagen van de Bevrijdingsoorlogen had meegemaakt, benoemde zijn vader hem tot militair gouverneur en stadhouder van de provincie Pommeren. Hij was de enige die af en toe Elisabeth van Brunswijk-Wolfenbüttel (na enkele jaren huwelijk met zijn grootvader Frederik Willem II van Pruisen en diverse schandalen en verbannen naar Stettin) zou opzoeken

Elisabeth Christine Ulrike van Brunswijk-Wolfenbüttel

Frederik Willem II

Al in 1815 gebruikte hij zijn invloed om de beloofde grondwet van 1815 in te perken. Zijn afkeer van het opkomende liberalisme kwam niet voort uit heerszucht, maar uit zijn romantische concept van "natuurlijke" heerschappij door het vorstenhuis bij de gratie Gods waarin voor invloed van het volk geen plaats was. Door deze instelling betwistte hij ook de traditionele dominantie van Oostenrijk over de Duitse landen niet.

Hij trad in 1823 in het huwelijk met de katholieke prinses Elisabeth Ludovika van Beieren, een dochter van Maximiliaan I Jozef van Beieren en Caroline van Baden. Zij weigerde aanvankelijk zich tot de protestantse Pruisische staatsgodsdienst te bekeren, maar ging jaren later uiteindelijk overstag. Het huwelijk gold als gelukkig, maar bleef kinderloos.

Elisabeth Ludovika van Beieren

Frederik Willem IV besteed na de dood van zijn vader in 1840 de Pruisische troon. Zijn beleid was aanvankelijk liberaal - zo beëindigde hij de demagogenvervolgingen en versoepelde hij de censuur -, maar hij stelde de door de liberalen op hem gevestigde hoop snel teleur. In 1847 gaf hij weliswaar toe aan de eis naar volksvertegenwoordiging, maar slechts door instelling van de Verenigde Landdag. Deze had echter slechts zeer beperkte bevoegdheden en de koning had in zijn openingsrede expliciet gesteld dat hij de invoering van een constitutioneel systeem niet zou dulden.

De Maartrevolutie van 1848 overrompelde Frederik Willem volledig. De straatgevechten in Berlijn noodzaakten hem tot zijn rondrit door die stad met de zwart-rood-gouden vlag, symbool van het verenigde Duitsland, en zijn belofte dat Pruisen in Duitsland zou opgaan. De gebeurtenissen in de rest van het jaar verdroeg hij geduldig, totdat hij de kans zag de macht weer over te nemen, zijn oom Friedrich Wilhelm von Brandenburg tot premier benoemde en verschillende liberale maatregelen terugdraaide.

De Maartrevolutie van 1848 overrompelde Frederik Willem volledig. De straatgevechten in Berlijn noodzaakten hem tot zijn rondrit door die stad met de zwart-rood-gouden vlag, symbool van het verenigde Duitsland, en zijn belofte dat Pruisen in Duitsland zou opgaan. De gebeurtenissen in de rest van het jaar verdroeg hij geduldig, totdat hij de kans zag de macht weer over te nemen, zijn oom Friedrich Wilhelm von Brandenburg tot premier benoemde en verschillende liberale maatregelen terugdraaide. Het Verdrag van Olmütz (1850) dwong hem dit plan op te geven.

Joseph von Radowitz

De laatste jaren van Frederik Willems heerschappij waren reactionair. In 1850 werd het algemeen kiesrecht vervangen door drieklassenkiesrecht en in 1854 werd de Eerste Kamer omgevormd tot het Herrenhaus, met erfelijke of door de koning voor het leven benoemde leden. De koning was na verschillende beroertes in 1857 geestelijk niet meer in staat te regeren. Hij werd in 1858 onder curatele gesteld. Zijn jongere broer Wilhelm trad sindsdien als regent op en besteeg na zijn dood in 1861 de troon.

Frederik Willem IV in 1847